

اخبار فرهنگی و ادبی (ویژه مولانا)

اندیشه عدم خشونت و مدارا طلبی وجوه مشترک مولانا و گاندی است
سمینار دو روزه بین‌المللی مولانا جلال‌الدین محمد بلخی به‌همّت انجمن ایران کلکته
در روزهای سوم و چهارم شهریور ۱۳۸۶ هـ ش در این شهر برگزار شد.
این سمینار با حضور دکتر سید عبدالحمید ضیایی مسئول خانه فرهنگ ایران،
پروفسور عبدالودود اظهر دهلوی، پروفسور منصور عالم، پروفسور آذرمیدخت صفوی،
پروفسور هاشم عبدالحلیم، پروفسور کلثوم ابوالبشر، پروفسور القادری، پروفسور غلام
سرور و صدها تن از استادان و دانشجویان و علاقه‌مندان زبان و ادب فارسی از
کشورهای مختلف برگزار شد.

در آیین گشایش این سمینار، مسئول خانه فرهنگ کشورمان به‌سابقه شصت ساله
تأسیس و فعالیت اشاره و از خدمات و تلاش‌های پروفسور محمد اسحاق بنیانگذار
انجمن در تقویت و گسترش فرهنگ و هنر ایرانی تجلیل کرد.

در ادامه دکتر ضیایی، کتاب «سخن و سخنوران ایرانی در عصر حاضر» - از تألیفات
پروفسور اسحاق - را کتابی ارزشمند و دارای فضل تقدم در شبه قاره دانست و آرزو
کرد:

”شمع افروخته انجمن ایرانی کلکته، خاموشی نپذیرد و چراغ زبان فارسی و
فرهنگ ایرانی در دیار بنگاله غربی، فروزان‌تر و پرفروغ‌تر گردد.“

دکتر ضیایی در ادامه به‌بیان وضعیت پژوهش‌های موجود در شرق و غرب درباره
مولانا پرداخت و مطالعات مولاناشناسی و مثنوی‌پژوهی در غرب را نقطه عطفی در
تاریخ تفکر و اندیشه اسلامی دانست.

سید عبدالحمید ضیایی مسئول خانه فرهنگ کشورمان به بررسی و بیان پاره‌ای از آموزه‌های مولانا برای جهان مدرن و انسان معاصر پرداخت و «آرامش مولانایی» و «رهایی از دانستگی محض» را از مهم‌ترین درس‌های مثنوی و دیوان شمس دانست. وی با مقایسه «اندیشه عدم خشونت» در سیستم فکری مهاتما گاندی و مولانا، آشتی جویی، مدارا طلبی، انسانی‌نگریستن به‌امور، قائل بودن به مراتب دین‌داری آدمیان (با اشاره به دین‌داری‌های معرفتی و تجربتی در داستان موسی و شبان) و مراتب فهم انسانی (تمثیل فیل در خانه تاریک)، اندیشه وحدت متعالی ادیان را مهم‌ترین پیام معنوی مولانا برای جهان پر آشوب معاصر دانست و تأکید کرد:

”نگاه عرفانی و کلان‌نگری به قضایا می‌تواند یاری‌کننده پژوهشگران در مطالعات بین‌فرقه‌ای باشد.“

در ادامه سمینار هاشم عبدالحلیم، سخنگوی قوه مقننه ایالت کلکته با قرائت شعری به‌اردو در وصف مولانا جلال‌الدین محمد بلخی، وی را شاعری برای تمام قرون دانست و به تجلیل از ابعاد عرفانی مولانا پرداخت.

سپس پروفیسور حافظ محمد طاهر علی، در سخنانی بیان هنری و تصویرگریانه مولانا در دیوان شمس را مورد بررسی قرار داد و برخی غزل‌های دیوان شمس را با اشعاری از شاعران انگلیسی زبان مقایسه کرد.

پروفیسور کلثوم ابوالبشر استاد دانشگاه‌های بنگلادش نیز به تحقیق گسترده خود پیرامون مطالعات رومی‌شناسی در ادبیات بنگالی، که چکیده آن در سمینار ارائه شد اشاره کرد و نفوذ ادبیات عرفانی به‌ویژه آثار عرفانی مولانا را در زبان و فرهنگ بنگالی چشمگیر خواند.

در سمینار بین‌المللی مولانا در کلکته پروفیسور عبدالودود اظهر دهلوی، پروفیسور زیدالدین اصلاحی، پروفیسور عبدالقادر جعفری، دکتر محمد فیروز، پروفیسور آذرمیدخت صفوی، پروفیسور احمد انصاری، پروفیسور آصف نعیم، دکتر محمد شمیم خان، دکتر امین امیر و تعدادی دیگر از استادان زبان و ادب فارسی به‌ارائه مقاله و سخنرانی پرداختند.

هندی‌ها برای مولانا فیلم می‌سازند

«راجا سید مظفر علی»، کارگردان سرشناس هندی که فیلم آینده او به موضوع زندگی مولانا جلال‌الدین، شاعر بزرگ ایرانی خواهد پرداخت، برای یافتن لوکیشن‌های فیلم‌برداری، به شهر قونیه مدفن مولانا سفر کرد.

این فیلم که با بودجه‌ای ۲۵ میلیون دلاری ساخته خواهد شد و در سطح بین‌المللی توزیع می‌شود، در دو کشور ترکیه و هند فیلم‌برداری خواهد شد و نویسنده مسلمان «کبیر هلمینسکی»، فیلم‌نامه آن را خواهد نوشت و «یتوریو استورارو»، فیلم‌بردار ایتالیایی نیز تصویربرداری آن را برعهده خواهد داشت.

بنا به اعلام روزنامه ترکیش دیلی نیوز، «مظفر علی» درباره فیلم جدیدش از شاعر ایرانی گفت:

«فیلمی که خواهیم ساخت، در قونیه اتفاق می‌افتد. فیلم‌برداری آن در دو منطقه «سیله» و «زازادین این» انجام می‌شود و ۱۲۰ نفر برای ساخت فیلم به کار گرفته شده‌اند».

وی افزود:

«این فیلم براساس استانداردهای بین‌المللی ساخته خواهد شد و به زبان‌های عربی، انگلیسی، اردو و چند زبان دیگر اروپایی دوبله می‌شود».

مظفر که قصد دارد فیلم‌برداری در قونیه را در ۲۵ تا ۳۰ روز به پایان برساند، اظهار کرد:

«ساخت فیلم ۲۵ میلیون دلار هزینه خواهد داشت و در سال ۲۰۰۸ میلادی به پایان خواهد رسید».

شهردار قونیه نیز درباره ساخت فیلم مولانا گفت:

«بخش مهمی از این فیلم در قونیه فیلم‌برداری می‌شود و این موفقیتی برای شهر ماست. بعد از نمایش این فیلم در سینماهای جهان، قونیه منفعت زیادی خواهد برد و شهر ما مرکز توجه بسیاری، به‌ویژه آن‌ها که علاقه‌مند به فرهنگ هستند خواهد شد».

در این دیدار، شهردار قونیه نسخه‌های فارسی، ایتالیایی و اردو زبان کتاب مثنوی مولانا را در اختیار این کارگردان هندی گذاشت. این فیلم «مولانا در شعله‌های عشق الهی» نام خواهد گرفت.

ترجمه دیوان کامل مولانا در هند منتشر می‌شود

مترجم هندی شعرهای «مولانا» به‌زودی ترجمه ۲۲ جلدی دیوان این شاعر ایرانی را در هند منتشر می‌کند.

«نویت او ارگین» که به‌لطف ترجمه بخشی از شعرهای مولانا به‌زبان هندی شهرت یافته است، اکنون قصد دارد ۲۲ جلد کامل دیوان مولانا را منتشر کند.

به‌گزارش روزنامه «هندو»، ارگین معتقد است، فلسفه مولانا بیش از هر مذهب دیگری به‌سنت هند نزدیک است.

این نویسنده متولد ترکیه در حاشیه بزرگداشت هشتصدمین سال‌روز تولد مولانا که توسط دانشگاه حیدرآباد هند برگزار شده بود، گفت:

”در تمامی رباعیات مولانا نوعی وحدت و انسجام وجود دارد؛ درحالی‌که آثار دیگر شاعران از یکدیگر مستقل‌اند.“

اجرای نمایش «پرده از خورشید بردار» کار هنرمندان هندوستان در دهلی و لندن

اجرای اولیه نمایش هندی «مولوی: پرده از خورشید بردار» در روزهای ۱۶، ۱۷ و ۱۸ نوامبر (۲۵، ۲۶ و ۲۷ آبان) در سالن تئاتر برناردشاو لندن روی صحنه می‌رود.

این نمایشنامه که به‌رابطه میان مولانا جلال‌الدین محمد، شاعر و عارف بزرگ ایرانی و شمس تبریزی و همچنین به‌لحظه تحول مولانا و تبدیل شدنش به یکی از بزرگ‌ترین عارفان جهان و تاریخ می‌پردازد، توسط امریت کنت و موهینی کنت نوشته شده و کارگردانی آن را سهیلا کاپور بر عهده دارد.

موهینی کنت علاوه بر یاری رساندن به امریت کنت در نوشتن نمایشنامه، تهیه این نمایش را نیز بر عهده گرفته است.

برگزاری اجرای اولیه این نمایش در لندن را موهینی کنت و گولام کنت با همکاری مؤسسه هنر سماع و بنیاد میراث ایران بر عهده دارند.

بازیگران این نمایش عبارتند از:

اورون داس (مولوی)، دانش حسین (شمس)، پادما داموداران (گوهر خاتون)، سربا باتاچاریا (نخست وزیر و حسام‌الدین چلپی)، درو جاگاسیا (یوسف و رسال الدین)، آشیش پالیوال (سلطان ولد)، آشیش دارمادیکاری (صلاح‌الدین زرکوب).
موسیقی این نمایش توسط جاتیندر سینگ ساخته شده و طراحی لباس آن را آنجو مودی، سمع‌های مولوی و شمس را گیلِس چوین، طراحی صحنه را اورون داس، مدیریت اجرایی را پاملا پراکاش و نورپردازی را ایشوار بر عهده دارد.
این نمایش پیش از این در دهلی روی صحنه رفته و با استقبال منتقدان تئاتر در هند روبرو شده بود.

پیش از ۸۰ مولانا پژوه از ۲۶ کشور جهان در همایش مولانا

بیش از ۸۰ نفر از مولانا پژوهان برجسته جهان از ۲۶ کشور در همایش بزرگداشت هشتصدمین سال تولد مولانا شرکت کردند.

ابوالحسن خلیج منفرد - رئیس مرکز مطالعات فرهنگی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی - با اعلام این خبر گفت:

”از بین ۱۵۶ نفر از پژوهشگران، نویسندگان و مترجمان صاحب‌نام آثار مولوی در جهان که هریک اثری مکتوب را درباره مولانا در کارنامه دارند، پس از دریافت مقالات از طریق ارسال فراخوان و همکاری رایزنی‌های سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی در بیش از ۶۰ کشور جهان، در نهایت ۸۱ نفر در همایش بین‌المللی بزرگداشت مولانا شرکت کردند.“

رئیس کمیته بین‌الملل کنگره بزرگداشت مولانا از استادان زبان فارسی و مولوی پژوهان کشورهای چین آمریکا، فرانسه، یونان، کانادا، انگلستان، آلمان، یوگسلاوی، استرالیا، مصر، آذربایجان، هند، چین، بلغارستان، سوریه، ژاپن، سوئد، ترکیه، تونس، لیتونی، ارمنستان و پاکستان نام‌برد و اضافه کرد:

”علاوه بر شرکت و حضور این استادان در همایش بزرگداشت مولانا، بازدید از مراکز علمی و فرهنگی در تهران و تبریز و همچنین تدارک برنامه ملاقات آن‌ها

با شخصیت‌های فرهنگی و علمی کشورمان ایران به‌منظور بحث و تبادل نظر، از دیگر چشم‌اندازهای جانبی فعالیت کمیته بین‌الملل بود.

منفرد درباره چگونگی شناسایی و دعوت از میهمانان خارجی نیز توضیح داد: "تلاش ما از بهمن‌ماه سال گذشته با ارسال فراخوان و ارتباط با رایزنان خارج از کشور سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی برای شناسایی استادان زبان فارسی و پژوهشگران و مترجمان آثار مولوی آغاز شد و این روزها آماده حضور فرهیختگانی بودیم که مترجم آثار مولوی‌اند یا تالیفاتی درباره مکتوبات مولانا دارند." وی در پایان گفت:

"برنامه همایش از ششم و هفتم آبان‌ماه در سالن اجلاس سران کنفرانس اسلامی در تهران و از هفتم و هشتم آبان در دانشگاه تبریز و نهم همین ماه نیز در شهرستان خوی دنبال شد."

برگزاری هم‌اندیشی «عرفان مولوی» در داکا

همایش «عرفان مولوی، نیاز زمانه» در آستانه روز بزرگداشت مولوی با همکاری رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و انجمن علامه رومی در داکا در محل سالن صوفیا کمال واقع در موزه ملی بنگلادش برگزار شد.

در این سمینار که اقشار مختلف از دوستان مولوی شامل دانشگاهیان، علما و فرهنگیان حضور داشتند، پس از تلاوت آیاتی از کلام الله مجید توسط حمید رضا آلاجه‌گردی قاری بین‌المللی اعزامی از ایران، آقایان سیف‌الاسلام خان رئیس گروه زبان فارسی دانشگاه داکا، دکتر سید محمد رضا هاشمی رایزن فرهنگی کشورمان، صوفی میزان‌الرحمان از علما و صوفیان برجسته کشور بنگلادش، حسن فرازنده سفیر کشورمان در بنگلادش، دکتر فائض رئیس دانشگاه داکا، رضا الکریم رئیس انجمن علامه مولوی در داکا سخنرانی کردند.

دکتر سیف‌الاسلام با قرائت اشعاری از مولوی، از او به‌عنوان نابغه‌ای نام‌برد که پس از هشت قرن هنوز عقل و هوش انسان‌ها را با نفوذ کلام و جهان‌بینی ژرف خود تسخیر کرده است.

رئیس گروه آموزشی زبان و ادبیات فارسی دانشگاه داکا اظهار امیدواری نمود که این اجلاس بتواند به اهداف از پیش تعیین شده خود نائل گردد.

دکتر سید محمد رضا هاشمی رایزن فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در ابتدا در تبیین هدف عرفا گفت زدودن رذایل و کسب فضایل برای دستیابی شایسته به مقام خلیفه خدا هدف عارفان است. برای دستیابی به این هدف دو روش عمده در تاریخ عرفان اسلامی بوده که یکی به نام عرفان زاهدانه و دیگری عرفان عاشقانه شناخته می‌شود.

رایزن فرهنگی کشورمان در تبیین هریک از دو مکتب گفت، امام محمد غزالی بزرگ‌ترین عارف مکتب عرفان زاهدانه است که بر مبنای خوف و خشیت از خداوند استوار است. وی برای زدودن رذایل و دستیابی به فضایل بر ریاضت کشی، زهدورزی و دوری از گناهان تأکید فراوان می‌کند. وی در این راه با استناد به حدیث نبوی درباره «جهاد اصغر» و «جهاد اکبر» معتقد است فرد عارف و ابد باید در جهاد اکبر و مبارزه با نفس موفق شود تا بتواند به مدارج عالی عرفانی دست یابد.

سخنران بعدی صوفی میزان‌الرّحمان از مشایخ برجسته، مشهور و صوفی مسلک کشور بنگلادش بود، ایشان تاکنون در سمینارهای بین‌المللی و منطقه‌ای فراوانی با نام مولوی شرکت نموده است و مردم بنگلادش او را بخاطر زهد و اخلاق حسنه‌اش می‌ستایند.

صوفی میزان‌الرّحمان با تشکر از سخنان دکتر هاشمی که مطالب بسیار ارزنده و بدیعی در خصوص مولانا بیان نمود، در طلیعه سخنانش اشعاری در نعت نبی^(ص) قرائت کرد و سپس به بیان برخی از آموزه‌های عرفان مولوی از جمله عنایت به صحبت و همنشینی با نیکان پرداخت و به نقل از مولانا گفت همنشینی و مصاحبت با اخیار خاک را برای انسان کیمیا می‌کند. افرادی که متخلق به اخلاق نیکو و پسندیده نیستند اگر علم هم فراگیرند علم آنها برای جامعه خطرناک است. آقای میزان‌الرّحمان با اشاره به اشعار و پندهای نغز مولوی و شاعرانی همانند سعدی گفت انسان زمانی می‌تواند خلیفه‌الله باشد که هستی خود را در هستی خدا محو کند و از این‌که دنیای بشریت در حال پیمودن مدارج عالی مادیت منهای معنویت است اظهار تأسف کرد.

سخنران بعدی دکتر فائض رئیس دانشگاه دولتی داکا با اشاره به نام‌گذاری سال ۲۰۰۷ میلادی به‌عنوان «سال مولوی» از سوی سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل (یونسکو)، از جمهوری اسلامی ایران نیز به‌دلیل برداشتن گام‌های بلند برای معرفی مولوی به‌جهان قدردانی کرد و گفت مولوی مایه افتخار ایران و جهان اسلام است.

دکتر فائض عرفان مولوی را نیاز تمامی اقشار مختلف مردم جهان داشت و بیان داشت بر علما و فرزندان است تا به‌تبلیغ و تشویق افکار مولوی بپردازند.

وی ادامه داد، اشعار مولوی امروز ورد زبان هر عارف و فیلسوفی است و ما فرهیختگان و قشر روشنفکر و دانشگاهی وظیفه داریم که نسبت به معرفی هرچه بیشتر این شاعر، عارف و فیلسوف بزرگ به‌نسل جوان تلاش کنیم.

رضا الکریم رئیس انجمن علامه مولوی در داکا نیز ضمن تشکر از حضار به‌بیان ویژگی‌های شعر مولوی و زندگی‌نامه او پرداخت و نفوذ عرفان مولوی در گستره جهان و مخصوصاً مغرب زمین را از معجزات آن عارف برجسته ذکر کرد.

همایش بررسی اندیشه‌ها و افکار «مولانا جلال‌الدین بلخی» در فرانکفورت

همایون همّتی - رایزن فرهنگی ج.ا.ایران در آلمان - که یکی از سخنرانان این همایش بود، در سخنانی عنوان کرد:

”در نظر مولوی، انسان موجودی است که به‌خدا گرایش دارد و هیچ‌چیز جز قرب حضرت حق به‌او آرامش نمی‌دهد؛ زیرا دین‌پژوه و دین‌جوست. انسان ترکیبی است از روح و بدن و با این‌که محجوب می‌شود و پرده به‌چشم‌جانش افکنده می‌شود، می‌تواند پله‌ها را یکی‌یکی تا ملاقات خدا طی کند.“

او در ادامه افزود:

”نگرش مولانا نگرش شخصی است که از دیار دوست آمده و به‌خراب‌آباد دنیا افکنده شده، و مانند نی بریده از نیستان ناله سر می‌دهد و هشدارش این است که ای انسان! خود را ارزان مفروش. انسان در نظر مولوی، نیمی از ملک و نیمی از خاک است. در نظر وی، اگر عرفان سیر و سلوک آدمی به‌سوی حق است، محور این سیر و سلوک، انسان است؛ اما او انسان‌مدار به‌مفهوم اگزیستانسیالیستی

آن نیست و مقصد و مقصود را خدا می‌داند. مولوی معتقد است که در درون آدمی جانی است که اگر از هوا و نفس پاک و تهی شود، آن انسان می‌تواند با فرشتگان همجواری و هم‌نشینی شود.^۱

سخنران دیگر این مراسم که به‌همّت ریزنی فرهنگی کشورمان در آلمان برگزار شد، غلام رضا اعوانی - رئیس مؤسسه حکمت و فلسفه ایران و استاد رشته‌های عرفان و فلسفه دانشگاه‌های ایران - بود.

اعوانی در سخنانی درباره مولوی اظهار داشت:

«عرفان دو جنبه دارد و جنبه اهم آن ولایت است.»

او در ادامه سخنان خود گفت:

«برای من در مواجهه با فلاسفه، نظر آنان درباره انسان اهمیت ویژه‌ای دارد؛ از افلاطون و ارسطو و اوپانیس‌ها گرفته تا کانت و دکارت و هایدگر، این مطلب که دیدگاه اینان درباره انسان چیست، مهم است و دست کم برای من، سایر مسائل در جنب و فرع این موضوع قرار می‌گیرند. به‌عنوان مثال، یونانی‌ها از انسان به‌هیچ‌وجه ناطق تعبیر می‌کردند و «کانت» انسان را به‌دوگونه «فنونال» و «نومنال» تقسیم می‌کرد و معتقد بود که انسان فنومنال یا پدیداری در حوزه نظر راهی به‌حقیقت ندارد و این صرفاً انسان «نومنال» است که در عرصه عمل می‌تواند به‌چیزهایی دست یابد و «هگل» نیز به‌انسان تاریخی و انسانی که می‌تواند به‌خودآگاهی و آگاهی برسد، اعتقاد داشت؛ اما برای او، صرفاً انسان غربی مطرح بود و معتقد بود انسان شرقی بهره‌ای از خودآگاهی ندارد و در کتاب «فلسفه تاریخ» خود سیر خودآگاهی را در هند و چین ناقص ذکر کرد.»

اعوانی افزود:

«اما در دیدگاه اسلامی و عرفانی، انسان دو مرحله زادن دارد؛ فیزیکی و معنوی؛ فلذا قرآن می‌فرماید که پیامبر اکرم^(ص) شما را به‌حیات دعوت می‌کنند: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ»، یعنی «ای

۱. سوره انفال (۸)، آیه ۲۴.

ایمان‌آوردندگان دعوت خدا و رسول را اجابت کنید، زمانی که شما را به‌موضوعی می‌خوانند که شما را زنده می‌سازد». مگر مخاطبان پیامبر (ص) زنده نبودند؛ آنان که حیات ظاهری داشتند، پس مراد این است که حیات معنوی نیز وجود دارد و اصل نیز با آن است.

این پژوهشگر فلسفه در ادامه سخنان خود، دیدگاه‌های مولوی را درباره مسائل مختلف مربوطه به‌بشر و جامعه شرح داد و اظهار داشت:

«متأسفانه علوم امروز حداکثر با حیات اولیّه انسان، که همان حیات فیزیکی وی باشد، سروکار دارند و بسیاری اصولاً به‌حوزه حیات معنوی وارد نمی‌شوند و آن‌ها هم که در این‌باره سخن می‌گویند، سخنانی رسا و کامل ندارند».

سخنران آخر «همایش مولوی»، شهرام پازوکی بود، که با عنوان: «جنگ و صلح از

منظر عرفانی در مثنوی معنوی» ذیل موضوع: «بی‌شمشیر کشتن» سخن گفت:

«پازوکی با اشاره به‌داستان مندرج در دفتر اوّل مثنوی با عنوان: «داستان خدو انداختن خصم بر روی علی (ع) و تحت قالب: «ای علی (ع) که جمله عقل و دیده‌ای/شمه‌ای واگو از آن‌چه دیده‌ای»، عنوان کرد: علی علیه‌السلام در مخاصمه با پهلوان عرب، زمانی که بر او تسلط می‌یابد و قصد دارد کار او را یک‌سره کند، دشمنش بر روی مبارک آن جناب خدو می‌اندازد؛ اما در مقابل عکس‌العمل حضرت مبهوت می‌ماند. بلی علی علیه‌السلام به‌جای تعجیل در به‌هلاکت رساندن وی، از او دور می‌شود و در میدان نبرد چرخ می‌زند و بازمی‌گردد. دشمنش که برابر برخی روایات «عمرو بن عبدود» بود، از ایشان علت حرکت‌شان را جويا می‌شود و مولای متّقیان می‌فرمایند، چون هدف‌شان از به‌هلاکت رساندن وی صرفاً رضای خدا بود و می‌خواستند از سر خشم وی را نکشند، دست از کار کشیده‌اند. خصم مجذوب ایشان می‌شود و به‌عبارتی بی‌شمشیر کشته می‌شود».

پازوکی با اشاره به‌خصائل و ویژگی‌های منحصر به‌فرد مولای متّقیان علی علیه‌السلام از دیدگاه مولوی نظیر: مروّت، شجاعت، حاجب بودن، حرّیت و دیگر ویژگی‌های ایشان، اظهار داشت:

”بعد جاذبه و نیز بعد دافعۀ مولا علی^(ع) در نظر مولوی، معیار و میزان است و حق را از باطل جدا می‌سازد.“

مراسم «شبی با مولانا» در فرهنگسرای نیاوران

مراسم «شبی با مولانا» به مناسبت سال جهانی مولانا و روز بزرگداشت سازمان ملل متحد در آبان ماه سالجاری در فرهنگسرای نیاوران تهران برگزار شد.

در این مراسم، حسین الهی قمشه‌ای، میر جلال‌الدین کزازی، احمد جلالی، مصطفی بادکوبه‌ای، کنوت استبی - نماینده مقیم سازمان ملل متحد در ایران - و یونکو تانیگوچی - سرپرست نمایندگی یونسکو در ایران - با موضوع «صلح در اشعار مولانا» و «مولانا و پیام صلح جهانی» سخنرانی کردند از جمله سخنان قابل اعتنای این همایش سخنان دکتر کزازی استاد برجسته دانشگاه‌های ایران بود که گفت:

”با شناخت مولانا به سازمان ملل و یونسکو نیازی نیست.“

برگزاری همایش «بازتاب جهانی افکار و اندیشه‌های مولانا» در نیجریه

رایزنی فرهنگی ایران در نیجریه با همکاری مرکز پژوهش در آموزش و مطالعات اسلامی، اقدام به برگزاری همایش «بازتاب جهانی افکار و اندیشه‌های مولانا» کرد. با توجه به نام‌گذاری سال ۲۰۰۷ میلادی از سوی سازمان علمی فرهنگی ملل متحد «یونسکو» به عنوان سال بزرگداشت مولوی، مهر ۱۳۸۶ هجری شمسی این همایش با حضور جمعی از شخصیت‌های علمی و فرهنگی، استادان دانشگاه، دانشجویان، اصحاب جراید و... در سالن آمفی تئاتر دانشگاه فدرال لاگوس معروف به «یونیلگ» برپا شد. (UNILAG)

در این مراسم دکتر عباس بختیاری رایزن فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در نیجریه به عنوان اولین سخنران همایش «افکار و بازتاب جهانی مولانا» هدف از برگزاری چنین سمیناری را معرفی شاعر، عارف و فیلسوف نامدار ایرانی به اهل فرهنگ و قلم این کشور عنوان کرد و اظهار داشت:

”مولوی را نمی‌توان نماینده دانشی ویژه و محدود به‌شمار آورد. اگر تنها شاعرش بنامیم یا فیلسوف یا مؤرخ یا عالم دین، در این کار به‌راه صواب

نرفته‌ایم. زیرا با این‌که از بیشتر این علوم بهره‌وفی داشته و گاه حتی در مقام استادی معجزه‌گر در نوسازی و تکمیل اغلب آن‌ها در قالب شعر، گام‌های اساسی برداشته، اما به‌تنهایی هیچ‌یک از این‌ها نیست، زیرا روح متعالی و ذوق سرشار، بینش ژرف موجب شده تا در هیچ قالبی متداول نگنجد.

دکتر عباس بختیاری در پایان سخنان خود با اشاره به مهم‌ترین پیام معنوی مولانا اظهار داشت:

”با بررسی «اندیشه عدم خشونت» در سیستم فکری مولانا می‌توان آشتی‌جویی، مدارا طلبی، انسانی‌نگریستن به‌امور، قائل بودن به مراتب دین‌داری آدمیان (با اشاره به دین‌داری‌های معرفتی و تجربی در داستان موسی و شبان) و مراتب فهم انسانی (تمثیل فیل در خانه تاریک)، اندیشه وحدت متعالی ادیان را مهم‌ترین پیام معنوی مولانا برای جهان پرآشوب معاصر دانست و تأکید کرد نگاه عرفانی و کلان‌نگری به‌قضایا می‌تواند یاری‌کننده پژوهشگران در مطالعات بین‌فرقه‌ای باشد.“

الحاج «کولا انیماشون» سردبیر روزنامه کثیرالانتشار «ونگارد» و نماینده اتحادیه سردبیران نیجریه که ریاست همایش مذکور را به‌عهده داشت به‌عنوان سخنران بعدی ضمن تشکر و قدردانی از رایزنی فرهنگی سفارت ج.ا.ا جهت برگزاری بزرگداشت عارف، فیلسوف و شاعر و ادیب بزرگ ایرانی «مولانا جلال‌الدین محمد رومی» و معرفی افکار و اندیشه‌های او به‌فرهنگ دوستان نیجریه‌ای گفت:

”خدا را شاکریم از این‌که دانشمندانی بزرگ مانند مولانا جلال‌الدین محمد رومی در میان مسلمانان وجود دارند که امسال از سوی یونسکو با نام او مزین شده است. این نشان می‌دهد که دین مبین اسلام، آیینی علمی، دانشمندپرور و همیشگی است و هشت قرن پیش، زمانی که جهان درگیر جنگ‌های بی‌معنا بود و در تاریکی قرون وسطایی به‌سر می‌برد، چنین شخصیتی را تربیت کرده است که هم‌اکنون غربی‌ها نیز به‌وجود او افتخار می‌کنند و او را از خود می‌دانند. بنابراین باید بر این مهم اذعان داشت که جایگاه علمی، عرفانی و ادبی مولانا

یکی از امتیازهای زبان و ادبیات فارسی و دین مبین اسلام در عصر حاضر می‌باشد.

دکتر «عبدالسمیع اجانی» رئیس گروه مطالعات اسلامی و زبان عربی کالج انصارالدین نیز در مقاله خود با عنوان «زندگی‌نامه و اندیشه‌های فلسفی و گرایش‌های عارفانه مولانا» به بررسی گرایش‌های فکری یکی از مشهورترین شعرای تاریخ و فرهنگ ایران اسلامی پرداخت و گفت:

«مولانا جلال‌الدین محمد رومی شاعر معروف فارسی زبان دارای ابعاد مختلفی در فرهنگ و تاریخ اسلام است. شعرهای این شاعر بزرگ شهرت جهانی دارد و طی چند سال اخیر اشعار او جزو پرفروش‌ترین اشعار در ایالات متحده آمریکا بوده است.»

دکتر «سلیمان لطیف» مدیر و مؤسس مرکز تحقیق و پژوهش در مطالعات اسلامی به‌عنوان سخنران بعدی در خصوص مقاله خود با عنوان «اندیشه‌ها، آرمان و آثار مولانا» گفت:

«در قرن هفتم هجری در میان علما و اندیشمندان مناظره و جدل علمی رواج داشت. این مهم از ویژگی‌های هر عالم و دانشمند دینی بود به‌طوری که بدون آن مورد احترام مردم واقع نمی‌شد. در آن زمان دو مکتب عمده «معتزله» و «اشعری» وجود داشت. در آن عصر درباره همه حقایق و واقعیت‌های مذهبی، بحث و مناظره صورت می‌گرفت. قبولی و یا رد هر حقیقت دینی با قابلیت درک و گنجایش آن در طرح‌های تعقلی ارتباط داشت؛ به‌طور خلاصه، تفکر و اندیشه‌های منطقی، معیار همه بحث‌ها برای اثبات و یا نفی عقاید و انگاشته‌های دینی بود. در آن زمان، مسلمانان به‌دور شخصیت‌های برجسته‌ای چون «ابوالحسن اشعری» و «ابوحمید غزالی» برای رساله‌های فلسفی و خدانشناسی حلقه می‌زدند. در آن هنگام، جلال‌الدین محمد رومی به‌عنوان عارفی با گرایشی جدیدتر پا به‌عرصه وجود گذاشت.»

دکتر سلیمان سپس به‌دگرگونی مولانا در سال ۶۴۲ هـ ق پس از ملاقات با شمس تبریزی اشاره کرد و گفت:

”پیر روم حکیم نشد تا این که با شمس ملاقات کرد. شمس تبریزی علاقه وافری به پیامبر اکرم (ص) و اهل بیت (ع) داشت و نقل است که زمانی به مدت ۴۰ روز بدون غذا سپری کرد و متحمل هیچ درد گرسنگی نشد. مولانا معتقد بود که انسان علاوه بر حواس پنج‌گانه دارای حواس درونی نیز می‌باشد و کنجکاوی حواس درونی از حواس بیرونی بیشتر است. به عبارت دیگر درکنار حواس پنج‌گانه بیرونی، حواس پنج‌گانه درونی می‌باشند که اولی مانند مس و دومی چون طلا است، لذا در بازاری که خریدار آن، متخصص و خبره است چگونه مس را به جای طلا می‌خرد؟ مولانا بر این عقیده است که اگر ما توانایی دیدن موضوعاتی فراتر از تجارب ظاهری را نداریم دلیل بر عدم وجود ماوراءالطبیعه نمی‌باشد. او همچنین معتقد است که عقل و هوش دارای علت جسمانی است و این باعث ایجاد شک و شبهه می‌شود و منزلگاه آن تاریکی است. «سید علی ندوی» از مولوی نقل می‌کند که فیلسوف می‌تواند از بینش فوق‌العاده‌ای در علوم فکری برخوردار باشد ولی از درون خود خبر نداشته باشد. مولانا، فیلسوفان را به ترک شیوه‌های تعلیم و یادگیری فلسفه برای کاشت حقیقت دینی وصیت کرده بود.“

همایش «مولانا و کودک و نوجوان» خانه هنرمندان ایران

براساس این خبر، در همایش پنج‌روزه «مولانا و کودک و نوجوان» که از تاریخ هفدهم تا بیست و دوم آذرماه در محل خانه هنرمندان برگزار می‌شود، ضمن اجرای موسیقی، تئاتر و برپایی نمایشگاه کتاب، پانل‌هایی نیز با موضوعیت مولانا به‌نمایش گذاشته خواهند شد.

به گفته دبیر همایش «مولانا و کودک و نوجوان»، به‌منظور پربارترکردن این همایش که با حضور افراد برجسته‌ای بویژه از حوزه ادبیات کودک و نوجوان توأم خواهد بود، فراخوانی با مشارک «انجمن تصویرگران»، «بنیاد زنان هنرمند» و «شورای کتاب کودک» (برگزارکنندگان همایش) برای برگزاری جشنواره بین‌المللی تصویرگری با موضوعیت «مولانا» و با محوریت پنج حکایت از این شاعر شهیر تهیه شده است.

براساس این فراخوان، پنج حکایت از مثنوی معنوی با عنوان‌های: «مردی که می‌خواست زبان حیوانان را بیاموزد»، «نقاشان چینی و رومی»، «فیل در تاریک‌خانه»، «شغال و خم رنگرزی» و «مسجد مهمان‌کش»، از میان آثار مولانا انتخاب و به‌دو زبان فارسی و انگلیسی منعکس شده‌اند، تا تصویرگران سراسر دنیا در صورت تمایل به‌تصویرگری آن‌ها بپردازند.

معمدی دبیر این همایش همچنین از برگزاری نمایشگاه تصویرگری با موضوعیت مولانا در فرهنگسرای نیاوران در تاریخ ۲۷ آبان‌ماه خبر داد و گفت:

«این نمایشگاه تمام تصاویر حاصل از مشارکت هنرمندان در مسابقه تصویرگری براساس پنج حکایت مولانا را شامل خواهد شد».

هم‌زمان با برگزاری نمایشگاه بین‌المللی از آثار برتر پنج حکایت مثنوی، سه گالری نیز با موضوعیت «تصویرگری کودکان و نوجوانان» درباره آثار مولانا، «خوشنویسی بزرگسالان» براساس شعرهای مولانا و «حکایات تصویری» تصویرگران ایرانی در محل خانه هنرمندان برگزار می‌شود.

همچنین سایت ایرانک وابسته به مؤسسه تاریخ پژوهشی ادبیات کودکان و نوجوانان در همایش «مولانا و کودک و نوجوان» به معرفی مجلات الکترونیکی و سایت‌های فعال با موضوعیت مولانا برای کودکان و نوجوانان خواهد پرداخت.

هفته بزرگداشت مولانا در باکو

بزرگداشت مولانا از سوی وزارت فرهنگ جمهوری آذربایجان، کانون شاعران و نویسندگان این جمهوری و چندین نهاد فرهنگی و هنری دیگر برگزار خواهد شد. هفته مولانا از ۲۱ اکتبر آغاز می‌شود و تا ۲۵ اکتبر ادامه خواهد داشت.

به‌مناسبت بزرگداشت هشتصدمین سالگرد تولد مولانا، مقالات و آثار هنری در زمینه‌های شعر، داستان و... به‌دFTER برگزاری بزرگداشت رسیده‌اند.

همچنین قرار است نمایشگاه نقاشی مشترک هنرمندان ایرانی و آذربایجانی در این ملت برگزار شود.

برگزاری رقص سماع نیز از دیگر برنامه‌های بزرگداشت مولانا اعلام شده است.

بداهه خوانی محمد رضا لطفی با اشعاری از مولانا در لندن

محمد رضا لطفی با محمد قوی حلم بزودی راهی انگلستان می‌شوند تا صدایشان در تالار ملکه الیزابت - لندن با اجرایی بداهه در هشتصدمین سال تولد مولانا جلال‌الدین محمد رومی، بییچد.

محمد رضا لطفی که از حدود دو سال پیش به ایران بازگشته و نیمه تیرماه کنسرتی را در تهران عرضه کرد، دومین اجرای سال ۸۶ خود را به انگلستان می‌برد. تک‌خوان «قصه قلندرانۀ دوست» می‌خواهد این بار به‌مثنوی‌های مولوی تفال زند تا قوی حلم با نوازندگی تنبک و دف، همراهی‌اش کند. این اجرا ششم آبان‌ماه جاری - ۲۸ اکتبر ۲۰۰۷ - توسط بنیاد میراث ایران در لندن و گروه هنری «نوا» اجرا شد.

مجموعه ۱۸ جلدی «کولمن بارکس» از ترجمه شعرهای مولانا

مجموعه ۱۸ جلدی «کولمن بارکس» از ترجمه شعرهای مولانا بیش از ۷۵۰ هزار جلد فروش داشته و جدیدترین کتاب او به نام مولانا، پلی به سوی جان به مناسبت هشتصدمین سال تولد این شاعر و عارف ایرانی منتشر شده است. بارکس ۷۰ ساله در گفت‌وگویی درباره جذابیت‌های بی‌پایان مولانا سخن گفت. او ابتدا درباره این که به زبان فارسی نمی‌تواند صحبت کند، اما با این وجود توانسته شعرهای مولانا را ترجمه کند، گفت:

”من تا قبل از ۳۹ سالگی مولانا را نمی‌شناختم. اگرچه در دانشگاه‌های برکلی و کارولینای شمالی تحصیلات ادبی داشتم؛ اما هرگز نام بزرگترین شاعر صوفی تاریخ را نشنیده بودم.“
او افزود:

”در آن سن و با توجه به تنبل بودنم، یادگیری زبان فارسی کمی ناامیدکننده بود؛ بنابراین به ترجمه‌های دانشگاهی و نیز دانشمندان در قید حیات برای ترجمه لغت به لغت تکیه کردم و از طریق زبان انگلیسی سعی کردم تا حد ممکن، امانت‌دار تصاویری باشم که از دل لغات به ذهنم خطور می‌کنند، تا بتوانم

اطلاعات معنوی را که از تصاویر می‌فهمم، انتقال دهم. اما سعی نکردم جوهر موسیقایی زبان فارسی را بیاموزم و شعر مولانا را به‌شعر آزاد آمریکایی ترجمه کردم.“

بارکس دربارهٔ این‌که با این حساب، عنوان مترجم شامل حال او نمی‌شود، گفت: “این کار را اغلب، ترجمهٔ دوم می‌نامند؛ یعنی یک نفر آن را از زبان مبدأ به ترجمهٔ لغت به لغت برمی‌گرداند و سپس فرد دیگری در آن مرحله، شعرها را به زبان انگلیسی ترجمه می‌کند.“

بارکس در پاسخ به این پرسش که چقدر از این شعرها از او و چه میزان دیگر از آن مولانا هستند، گفت:

“مطمئننا تجربهٔ من در نوع نگاهم به شعرها تأثیر داشته است؛ اما مولانا انسان فرهیخته و بادانشی بود که من نیستم؛ بنابراین شاید نوعی تحریف در شعرها ایجاد شده باشد.“

وی دربارهٔ جلساتی که برای خواندن شعرهای مولانا برگزار می‌کند، اظهار کرد: “فکر می‌کنم علت این باشد که مولانا در زمان حیات، انسان دلشاد و سرزنده‌ای بود. او می‌گوید، همین که دارای شعور و بدن سالم باشی، برای شاد بودن کافی است. به نظر من، «ویتمن» و «امیلی دیکنسون» نیز تفکری مانند مولانا داشتند.“

بارکس جالب بودن این مسأله را که بسیاری از مردم به شاعری علاقه دارند که به هشتصد سال پیش تعلق دارد، می‌پذیرد و در این باره می‌گوید:

“بله، اما من دقیقا علت آن را نمی‌فهمم. ما مدت‌های طولانی به دنبال فردی با نگاه شورانگیز و انسانی بالغ بودیم. به همین دلیل است که مردم اشتیاق فراوانی برای شعرهای او دارند؛ چون او زاویه‌ای از جهان را برای ما باز می‌کند که ما برای آن به دنبال یک راوی بودیم. اما در عین حال غم‌انگیز نیز هست. یعنی می‌توان آن را غم شورانگیزی دانست در لحظه لحظه داستان زندگی‌های مان.“

بارکس همچنین درباره‌ی این‌که طرفداران فراوان مولانا از ادیان مختلف هستند، به روزنامهٔ سان‌فرانسیسکو کرونیکل، گفت:

”مولانا را گشاینده مرزهای میان ادیان می‌دانند. او فراتر از مکتب مذهبی بود. می‌گوید، اگر فکر می‌کنید میان اسلام، مسیحیت، یهودیت یا هندوها یا بودایی‌ها شکافی است؛ پس میان خودتان، قلب‌تان و عشقتان و آن‌گونه که در جهان زندگی می‌کنید، شکاف ایجاد می‌کنید.“

بارکس در توضیح این گفته‌اش که شعرهای مولانا غذای روح هستند، گفت: ”زمانی که ترجمه شعرهای مولانا را شروع کردم، سال ۱۹۷۶ میلادی، کلاس‌های درس زیادی داشتم. سه کلاس در روز، کمی برای من زیاد بود و وقتم را می‌گرفت. اما به‌رستوران «پرنده آبی» در آتنز (ایالت جورجیا) می‌رفتم تا ترجمه‌های شعرهای مولانا (ترجمه‌های دانشگاهی) را بخوانم. سعی می‌کردم آن‌ها را بازنویسی کنم و این آرامش عمیقی به من می‌داد که فراتر از تصور بود. منظور من از تغذیه روح، همین است.“

او درباره این‌که با غرق کردن خود در آثار مولانا، چه تغییراتی در زندگی‌اش ایجاد شده است، گفت:

”دوست‌های زیادی به دست آورده‌ام که اگر ترجمه شعرهای مولانا نبود، هرگز این اتفاق نمی‌افتاد و این به من کمک کرد تا آرام‌تر شوم و دیگر احساس جنون و بلندپروازی نداشته باشم. احساس می‌کنم نوعی بخشش و هدیه به من داده شده است.“

این مترجم در بخشی از این گفت‌وگو درباره شناختش از مردم ایران با توجه به حضور طولانی مدت در میان آن‌ها، از ایرانی‌ها به‌عنوان انسان‌های بزرگی یاد کرد که مانند اندیشمندان فرانسوی، تحصیل کرده‌اند، زیاد می‌خندند و زیاد می‌خوانند.

پنجاه هنرمند غزلیات شمس را تصویرسازی می‌کنند

غزلیات دیوان شمس به‌مناسبت هشتادمین سال تولد مولانا با همکاری ۵۰ هنرمند نقاش در فرهنگستان هنر ایران مصورسازی و منتشر می‌شود.

مهدی حسینی دبیر هنری این پروژه گفت:

”دو سال پیش به پیشنهاد دکتر بهمن نامور مطلق، دبیر فرهنگستان هنر، از ۵۰ هنرمند نقّاش برای مصوّرسازی غزلیات دیوان شمس دعوت به همکاری کردیم و پس از آن در یک سال کار جمع‌آوری و ارسال آثار به فرهنگستان انجام شد.“

وی در مورد شیوه تصویرسازی مجموعه غزلیات شمس تبریزی افزود:

”نسخه‌ای از دیوان شمس را به تصحیح دکتر شفیع کدکنی در اختیار هنرمندان گذاشتیم و هر هنرمند بنا به سلیقه شخصی خود کار مصوّرسازی یکی از غزلیات را بر عهده گرفت. کار نگارگری یکی از غزلیات را نیز دو هنرمند انجام داده‌اند و هر هنرمند از دریچه تخیل خود به تصویر یک غزل پرداخته است.“

این استاد دانشگاه انتشار مجموعه مصوّر غزلیات شمس را اقدامی تازه توصیف کرد و گفت:

”در گذشته روی اشعار بزرگان ادب فارسی علاوه بر کتابت، تصویرسازی نیز انجام شده است. اما در مورد غزلیات شمس طی ۸۰۰ سال گذشته فقط و فقط کتابت انجام گرفته، بنابراین مصوّرسازی دیوان حاضر نیز اقدامی نو به حساب می‌آید.“

حسینی با اشاره به کارکرد سبک‌های فیگوراتیو، هندی و انتزاعی در این اثر تصریح کرد:

”از منظری دیگر تصویرسازی غزلیات شمس حرکتی بدیع در عرصه مصوّرسازی است، چرا که کار انجام شده تلفیقی از نقّاشی مدرن و خوشنویسی سنتی است. حال این که در گذشته مصوّرسازی و کتابت هر دو به روش سنتی انجام می‌شد.“

وی در پایان آزاد بودن هنرمندان در انتخاب غزلیات، مضمون و تکنیک را از عوامل موثر در ارتقاء کیفیت این اثر نام برد.

سمینار شارح آثار مولانا در ایران و ترکیه برگزار شد

پس از برپایی سمینار «عبدالباقی گولپینارلی» شارح آثار مولانا به زبان ترکی که در تهران برگزار شد، دومین سمینار این ایران شناس با حضور محققان و اساتید فارسی و ترک، در ترکیه برگزار شد.

سمینار بزرگداشت «عبدالباقی گولپینارلی» شارح ترکیه‌ای آثار مولانا در روزهای ۲۵ و ۲۶ مهر در استامبول برگزار شد.

این سمینار طی توافقی بود که با وزارت فرهنگ و گردشگری ترکیه در خصوص بزرگداشت یکی از شارحان مولانا به نام «عبدالباقی گولپینارلی» انجام شده بود. عبدالباقی گولپینارلی، یکی از ایران شناسان شیعه بزرگ ترکیه است. او که حدود ۳۰ سال پیش فوت کرده، خدمت بزرگی به فرهنگ ایرانی کرده است. وی با ترجمه آثار بزرگ و برجسته فارسی به ترکی، مثل منطق‌الطیر و الهی‌نامه عطار، رباعیات حکیم، دیوان حافظ، گلشن راز شبستری و قرآن و نهج‌البلاغه، سهم بسزایی در معرفی عرفان ایران و تشیع داشته است.

همایش بزرگداشت عبدالباقی گولپینارلی، قرار بود به صورت دو سمینار در ایران و ترکیه برگزار شود. سمینار نخست با همکاری کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران در روزهای ۴ و ۵ تیر در تالار علامه امینی کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران و با حضور بیست و دومین نسل از فرزندان مولانا، «خانم آسین چلبی» و اساتید ایران و ترکیه برگزار شد.

برنامه دوم این سمینار در کتابخانه دولتی بایزید با حضور ۱۳ نفر از اساتید زبان فارسی، تاریخ و تصوف دانشگاه‌های ترکیه و با پیام مشاور فرهنگی وزارت ترکیه و معاونت فرهنگی وزارت ارشاد افتتاح شد. از ایران دکتر محمود عابدی، استاد دانشگاه تربیت معلم، حسن لاهوتی استاد دانشگاه آزاد مشهد که شرح و توصیف نیکلسون را در تهران چاپ کرده، دکتر علی اشرف صادقی زبان‌شناس و عضو فرهنگستان زبان و ادب فارسی و همچنین دکتر توفیق سبحانی استاد دانشگاه پیام نور و مترجم آثار عبدالباقی از جمله شرحی که عبدالباقی بر مثنوی نوشته، در این مراسم حضور داشتند. با توجه به این که امسال سال بزرگداشت مولاناست، مرکز میراث مکتوب ایران به عنوان یک مرکز پژوهشی تصمیم گرفت در راستای مراسم بزرگداشت بزرگان، این سمینار را به یک ایران شناس ترک اختصاص دهد.

یکی از امتیازات سمینار دوّم که در ترکیه برگزار شد، این بود که سخنرانان ایرانی به مقایسه بدیع الزمان فروزانفر به عنوان شارح ایرانی آثار مولانا با عبدالباقی گولپینارلی به عنوان شارح ترکی آثار وی، پرداختند.

مثنوی معنوی به زبان روسی ترجمه شد

دفتر اوّل مثنوی معنوی در سال مولانا به زبان روسی ترجمه شد. برگردان این کتاب که توسط گروهی از مترجمین روسیه از سال ۲۰۰۴ میلادی آغاز شده، امسال همزمان با برپایی هشتادمین سال تولّد مولانا، کار ترجمه دفتر اوّل آن به پایان رسیده است. دفتر اوّل این مجموعه که با پشتیبانی رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران در مسکو به چاپ رسیده است با هدف انتقال مفاهیم عرفان و مقاصد ادبیّات و پاسخ‌گویی به نیاز جامعه فرهنگی و دانشگاهی روسیه و روسی‌زبانان ترجمه شده است. براساس گزارش دبیرخانه جایزه جهانی کتاب سال این کتاب در پانزدهمین دوره این جایزه شرکت داده شده است.

منتخب آثار مولانا به زبان کروات منتشر شد

از سوی رایزنی فرهنگی ج.ا. ایران در زاگرب؛ زندگی‌نامه، نقد آثار و منتخب اشعار مولوی از شش دفتر مثنوی به زبان کروات منتشر شد. این مجموعه آثار در مجله فرهنگی بهار که توسط انجمن فرهنگی، هنری «پره پرود» اداره می‌شود، انتشار یافته است. ماهنامه بهار سال گذشته به عنوان برترین مجله فرهنگی مذهبی توسط وزارت فرهنگ کرواسی معرفی شده بود.

سید احسان قاضی‌زاده رایزن فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در زاگرب ضمن اشاره به این موضوع که نسبت به آثار مولوی تاکنون در کشور کرواسی شناخت زیادی وجود نداشته است، افزود:

”با همکاری و پشتیبانی رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و انجمن فرهنگی «پره پرود» به مناسبت روز مولانا مجموعه منسجمی شامل زندگی‌نامه،

تحلیل و بررسی آثار مولوی در قالب مصاحبه و مقاله و همچنین ترجمه منتخب اشعار مولوی در تیراژ ۲۰۰۰ نسخه چاپ شده است.“

وی ادامه داد:

”این آثار برای تمام مراکز دولتی، فرهنگی، دانشگاهی و هنری کرواسی ارسال خواهد شد.“

قاضی زاده افزود:

”رایزنی فرهنگی ایران در زاگرب برنامه‌های دیگری در جهت شناخت بیشتر مردم کرواسی در دست تهیه و اقدام دارد و ضروری است با تلاش و جدیت بیشتری این شاعر و عارف ایرانی به‌عنوان افتخار ادبی ایران زمین به‌مردم دیگر کشورها معرفی گردد.“

در تهیه و ترجمه مطالب ویژه مولانا در مجله بهار جمعی از چهره‌های فرهنگی کرواسی و علاقه‌مندان به فرهنگ ایرانی همانند سمیر بگلوروویچ، عزرا ابجیچ نوایی، الیف شفاک، رشید حفیظوویچ، ولید اماموویچ و اروین جاهیچ همکاری کردند. در تصاویر منتشره مجله بهار از آثار «پرویز تناولی» تصویرگر مشهور ایرانی استفاده شده است.

هشتادمین زادروز مولوی، شاعر و عارف ایرانی به‌نام روز مولانا توسط یونسکو نام‌گذاری شده است.

نشست ادبی «حافظ و مولانا» برگزار شد

نشست «جستجوی مولانا در حافظ» همزمان با برگزاری مراسم بزرگداشت مولانا با حضور سعید حمیدیان، علی محمد حق‌شناس و بهاء‌الدین خرّمشاهی در شهر کتاب تهران برگزار شد.

در ابتدای این نشست سعید حمیدیان گفت:

”اغلب شاعران معاصر چون نادر نادرپور یا حتی سهراب سپهری از اشعار مولانا الهام گرفته‌اند؛ به‌طوری که ردپای شعری این شاعر را در آثار این افراد می‌توان مشاهده کرد.“

وی افزود:

”مولانا به معنای واقعی شاعری است که حتّی واژگانش در غزل دامنه گسترده‌ای دارد و گاه حتّی فراتر از گونه‌های فارسی پیش می‌رود؛ تا جایی که واژگانی از هرات، خراسان و... در اشعار او قابل مشاهده است. اساساً ابیات وی خوش‌آهنگ و ترکیباتی که به کار می‌برد از ویژگی امتزاج برخوردار است. بنابراین نمی‌توان شاعری را یافت که به اندازه او در به کارگیری این ترکیبات شهامت داشته باشد. مولانا در قرن هفتم تا جایی که زبان فارسی پتانسیل دارد به ساخت ترکیبات می‌پردازد.“

حمیدیان تصریح کرد:

”یکی از ویژگی‌های شعری مولانا تنوعی است که در غزل به کار می‌گیرد. اساساً تنوع به دو گونه بیرونی و درونی تقسیم می‌شود اما هرچه در شعر مولانا جلوتر می‌رویم درمی‌یابیم که او به هر دو گونه دست یافته است. طیف مضامین غزل‌های مولانا نیز به واسطه همین تنوع، مبسوط است به طوری که در شعر مولانا شاهد انواع غزل‌ها چون غزل‌هایی در ارتباط با گوشه‌های مختلف موسیقی، غزل مرثیه، غزل عیدانه، غزل جشن‌نامه، بهاریه و مدح هستیم. البتّه مولانا هرگز جز رجال دینی به ستایش درباریان وقت نپرداخت.“

این محقق ادبی با بیان این که مخاطب در اشعار مولانا همواره در حال تغییر است

ادامه داد:

”روی سخن مولانا در شعر گاه به سمت مخاطب خاص و گاه مخاطب عام حرکت می‌کند. این نیز می‌تواند شاخصه‌ای برای وی تلقی شود که در زمان او کمتر شاعری به این امر مبادرت ورزیده است.“

سپس بهاء‌الدین خرمشاهی درباره ویژگی‌های غزل‌های حافظ در قیاس با اشعار

مولانا خاطر نشان کرد:

”ما با نوعی تنوع معنایی در غزل حافظ روبرو هستیم که آن را می‌توان جزء خصیصه شعری او محسوب کرد. به طور کلی می‌توان از حافظ و مولانا به عنوان

هنرمندانی سورئالیست یاد کرد زیرا تکتّر و تنوعی معنایی در شعر این دو موج می‌زند و هردوی این‌ها با تکیه بر ناخودآگاه خود به سرایش شعر می‌پردازند.

این حافظ پژوه تصریح کرد:

”از این‌ها گذشته تأثیر و الهام این دو از قرآن کریم را نمی‌توان نادیده گرفت. من معتقدم مولانا در شعر گوهر می‌باشد و حافظ گوهر می‌تراشد اما این‌که چگونه می‌توان ثابت کرد که حافظ، اشعار مولانا را می‌خوانده، چندان کار ساده ای نیست.“

وی اضافه کرد:

”مثنوی یکی از بزرگ‌ترین عرفان نامه‌های جهان به‌شمار می‌رود و من تصورم بر این است که حافظ حتماً با این اشعار آشنایی داشته است. ما در شعر مولانا نوعی آرایه پردازی و در شعر حافظ، انضباط فکری مشاهده می‌کنیم.“

در ادامه مراسم بهاءالدین خرمشاهی با قرائت اشعار حافظ و مولانا به تبیین خصوصیات مختلف زبانی و کلامی این دو شاعر پرداخت.

سپس دکتر علی محمد حق‌شناس درباره تأثیر حافظ از مولانا گفت:

”من علی‌رغم این‌که معتقدم صورت و محتوا در شعر از یکدیگر منفک نیستند، اما به‌نظرم می‌بایست محتوا و صورت شعری این دو را بررسی کرد. برخی مبانی نظری حکایت از این دارد که حافظ در شعر خود واقعاً از مولانا تأثیر گرفته است. حتی ما در بطن شعر حافظ می‌توانیم ردپایی از شعر مولانا را مشاهده کنیم. اما اگر در محتوا و در چارچوب نظریه بینامتنیت دقیق شویم، می‌بینیم که از بسیاری جهات نمی‌توان مچ حافظ را گرفت و او را متأثر از اشعار مولانا دانست.“

حق‌شناس اضافه کرد:

”بینامتنیت رابطه‌ای است که بین یک متن و کلیه متون پیش از آن مطرح می‌شود. شعر حافظ باید در بطن متون قرارگیرد تا شناخته شود. به‌رحال نمی‌توان به‌طور قاطع بیان کرد که حافظ از مولانا در چارچوب محتوا کمک و تأثیر گرفته است چون هر دو این‌ها در یک فضای فرهنگی و عرفانی به‌سر می‌بردند. درواقع هرچه از این فضا در اختیار مولانا بوده، حافظ نیز داشته است.“

وی در ادامه خاطر نشان کرد:

”می‌توان این طور نتیجه گرفت که مولوی و حافظ هردو از یک آبشخور فرهنگی نشات گرفته بودند. پس در چنین وضعی با همان تشابهی که میان محتوای شعر حافظ و مولانا وجود دارد، نمی‌توان گفت حافظ منحصرًا از متون مولانا کمک گرفته است، بلکه تأثیرپذیری حافظ از متون متعدّد پیشین خود بوده و او فقط از اشعار مولانا استفاده نکرده است.“

مولانا از نگاه محمود فرشچیان به بازار تمبر ایران می‌آید

تمبر یادبود بزرگداشت هشتصدمین سال تولّد مولانا با طرح ایرانی از سوی شورای تمبر منتشر می‌شود.

براساس اعلام کمیته اجرایی، پس از بررسی طرح‌های مختلف برای این مهم، در نهایت طرح استاد «محمود فرشچیان» برای این موضوع انتخاب شد. این طرح درآینده نزدیک با نشان یونسکو چاپ و در اختیار عموم مردم قرار می‌گیرد، استاد «محمود فرشچیان» پس از مدّت‌ها فعالیت به‌تازگی کار طراحی تمبر یادبود مولانا را به‌پایان رسانده است.

همچنین بنابه درخواست یونسکو تمبر یادبود مشترکی از سوی سه کشور ایران، ترکیه و افغانستان طراحی و منتشر شده است.

تابلوی شمس و مولانا

استاد محمود فرشچیان برای مقابله با حرکت کشورهایایی که مفاخر ایران را به‌خود منتسب کرده‌اند، دوماهه، تابلوی «شمس و مولانا» را در آمریکا خلق و آن را در اصفهان رونمایی کرد.

این تابلو که آخرین اثر آفریده شده توسط استاد نامی نگارگری ایران به‌شمار می‌رود، در مراسمی هم‌زمان با سال نام‌گذاری شده به‌نام مولانا از سوی یونسکو، در نمایشگاه آثار نگارگری جمعی از هنرمندان نگارگر اصفهانی در مجتمع فرهنگی - هنری فرشچیان شهر اصفهان نمایش داده شد.

استاد فرشچیان در این مراسم اظهار کرد که هدفش از خلق این تابلو که در سال مولانا دو ماه به طول انجامیده، شناساندن هویت ایرانی مولانا به جهانیان بوده است. او گفت که بسیاری از کشورهای دنیا، مخصوصاً کشورهای عربی، با انتشار کتاب‌هایی، مفاخر ملی ایران را به خود منتسب کرده‌اند؛ بنابراین برای مقابله با این حرکت آن‌ها دست به خلق این اثر زده است، تا مولانا را به‌عنوان شاعر و عارف ایرانی، به جهانیان معرفی کند.

فرشچیان یادآوری کرد که چند سال پیش کتابی به نام «غروب علمای عجم» منتشر شد، که در آن کتاب دانشمندانی مثل سعدی، حافظ، مولانا و حتی زکریا، ابوعلی سینا و... را جزو دانشمندان عرب معرفی کرده بود. چندی بعد هم کتاب دیگری با عنوان «نقوش العربیه هندسیه» نگاشته و به ۲۷ زبان دنیا هم ترجمه شد. در این کتاب تمام نقوش نقاشی ایرانی را به نام نقاشی عربی معرفی کردند.

نخستین مدال یونسکو به افتخار مولانا به احمد جلالی از ایران اهدا شد

این نشان از سوی سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو) به جلالی - رئیس سی و یکمین کنفرانس عمومی یونسکو - اهدا شده است، که هم‌اکنون مشاور فرهنگی رئیس مجلس شورای اسلامی و رئیس کتابخانه و مرکز اسناد مجلس است. در متن حکم کوئیچیرو ماتسو او را - دبیرکل یونسکو آمده است:

”بسیار خرسندم که مدال مولانا جلال‌الدین بلخی رومی یونسکو را به شما تقدیم کنم. دوران زندگی کاری شما، طی سالیانتمادی، با دانش و بصیرت از یک سو و خدمات برجسته رسمی از سوی دیگر در سطح بین‌المللی عجین شده است. شما در هر دو زمینه سهمی به‌یادماندنی برای تحقق آرمان‌های یونسکو، و بالاتر از همه آن‌ها، تحقق وظیفه اصلی معنوی و روحانی این سازمان در تحکیم «بنیان‌های صلح در اذهان بشر» و «همبستگی نظری و اخلاقی میان آدمیان» ایفا کرده‌اید.“

در نهادهای حاکم در یونسکو، به‌ویژه با ریاست بر سی و یکمین کنفرانس عمومی این سازمان، نقش فوق‌العاده مؤثری در تکوین و تدوین قطعنامه‌ها و کنوانسیون‌هایی در یونسکو داشته‌اید که همه ما امیدواریم قرن بیست و یکم را متحول کند.

به‌علاوه، در ده سالی که وجود شما فضای یونسکو را مزین کرده بود، جنابعالی در معرفی آرمان‌های مولانا جلال‌الدین بلخی رومی به یونسکو کار بزرگی انجام دادید؛ شخصیتی که به‌راستی جهانی است و قطعاً آرمان‌های او در نزدیک کردن ملل دنیا به یکدیگر و برداشتن دیوارهای موهوم و ساختگی میان آنان فوق‌العاده مؤثر خواهد بود. شایستگی شما برای دریافت مدال مولانا جلال‌الدین بلخی رومی به این دلایل است. مدالی که به‌افتخار وی و براساس قطعنامه شماره ۵۶ مورخ سپتامبر ۲۰۰۶ مصوب یکصد و هفتاد و پنجمین اجلاس شورای اجرایی یونسکو ضرب شده است. بسیار خوشوقتم که این مدال را در مناسبت بزرگداشت هشتادمین سالگرد تولد این شخصیت بزرگ انسان‌گرا از سوی یونسکو به جنابعالی اهدا کنم.

مراسم بزرگداشت مولانا از سوی سازمان یونسکو در پاریس برگزار شد

به‌گزارش خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، سازمان علمی، فرهنگی و آموزشی سازمان ملل متحد (یونسکو) به‌مناسبت هشتادمین سال تولد مولانا، که پایگاه اطلاع‌رسانی یونسکو، او را شاعر، فیلسوف و رهبر معنوی مسلمان معرفی کرده، مراسم متنوعی را از جمله نمایشگاهی از دست‌نوشته، کتاب و نقاشی، سمع و همچنین سمینار بین‌المللی فرهیختگان در پاریس برگزار کرد.

به‌گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی یونسکو، همچنین به‌افتخار مولانا، نشان یادبودی نیز در این برنامه یک‌روزه که در مقر سازمان ملل در پاریس برگزار شد، به‌چاپ رسید. یونسکو در اطلاعیه منتشرشده خود اعلام کرد:

”سمینار امروز، فرهیختگان و فلاسفه بزرگ کشورهای عضو سازمان ملل را برای گفت‌وگو درباره موضوعات مربوط به تفکر، پیام و جهان شمولی مولانا گردهم آورد.

در این مراسم همچنین گروه‌هایی از ایران، افغانستان و ترکیه، در برگزاری مراسم مشارکت داشتند.

گفتنی است نمایشگاه کتاب، دست‌نوشته و نقاشی‌های مربوط به مولانا تا روز ۱۴ سپتامبر در مقر سازمان ملل در پاریس برپا خواهد بود.

مولانا «آقای محبوبیت»

روزنامه «واشنگتن پست» در گزارشی که به تازگی منتشر کرده، با «آقای محبوبیت» نامیدن مولانا جلال الدین محمد آورده است که فروش ۷۵۰ هزار جلدی کتاب‌های شعر «مولانا» آب از دهان شاعران برنده جایزه پولیتزر می‌چکاند.

این روزنامه آمریکایی در گزارش خود آورده است:

«به تازگی یک سمفونی به نام شاعر ایرانی قرن سیزدهم در لس‌آنجلس برگزار شد که دوهزار نفر را وادار به تماشای ایستاده آن کرد. اکنون حدود ۷۵۰ هزار جلد از کتاب‌های شعر مولانا به فروش رفته‌اند و این رقم، برای بسیاری از شاعران برنده جایزه پولیتزر، رقمی رویایی است. دانشگاه مریلند نیز ماه سپتامبر کنفرانسی سه‌روزه درباره مولانا برپا کرد».

این روزنامه با اشاره به سال ۲۰۰۷ میلادی که از سوی سازمان ملل به مناسبت هشتصدمین سال تولد مولانا، سال بین‌المللی مولانا نامیده شده، نوشته است:

«آقای محبوبیت» در ۳۰ سپتامبر ۱۲۰۷ میلادی در نزدیکی بلخ، افغانستان کنونی، متولد شد. او یک دانشمند اسلامی است و هزاران بیت شعر سروده است.

واشنگتن پست در ادامه گزارش خود آورده است:

«اشعار معنوی و عاشقانه مولانا، بیشتر علاقه‌مندان انگلیسی‌زبان را محو خود کرده‌اند».

اکبر احمد - رئیس دیپارتمان مطالعات اسلامی دانشگاه آمریکا - نیز با بیان اینکه مولانا مانند شکسپیر و موتزارت بسیار در سفر بوده است، گفته که نیاز به پیام وحدت و صلح او در آمریکای امروز بسیار احساس می‌شود.

وی همچنین در اظهاراتی خاص عنوان کرده است:

«شما شاهد آمریکایی شدن مولانا هستید! [!] و من تقریباً از این امر خوشحالم. چون پیام او با پیام عشق همراه می‌شود. ما از کلیشه‌ها و تبعیض‌ها فراتر رفته‌ایم».

او عقیده دارد که محبوبیت مولانا طعنه‌آمیز است، چون زادگاه این شاعر اکنون در کشوری است که بسیاری از کشورهای غربی در آن به دنبال طالبان هستند.

به‌گفتهٔ اکبر احمد - شاعر -، کولمن بارکس با شناساندن مولانا به‌دنیای انگلیسی‌زبان، اعتبار و شهرت بسیاری به‌دست آورد. روبرت بلاي - شاعر - ترجمه قرن نوزدهم مثنوی را به‌بارکس داد و به‌او گفت، این اشعار باید از قفس‌های‌شان خارج شوند. مولانا که ترجمهٔ اشعار او به ۲۰ جلد رسیده، اکنون یکی از شاعران پرفروش آمریکاست.

بارکس در این‌باره گفت:

”تمدن غربی، زیبایی نگاه مجذوب‌کننده مولانا را شناخته است. احساسی که در هر انسانی، نوعی شعف ایجاد می‌کند و نوعی وابستگی میان همهٔ زندگی‌ها به‌وجود می‌آورد.“

وجود مقبرهٔ مولانا جلال‌الدین در قونیهٔ ترکیه، موجب شد تا برای اولین بار در این شهر کنسولگری افتخاری دایر شود

کنستانتین میهایل گریگوری - سفیر رومانی در ترکیه - که سال آخر مأموریتش را سپری می‌کند، اعلام کرد، یکی از بزرگ‌ترین عواملی که او را بسیار تحت تأثیر قرار داده، فلسفهٔ مولاناست که به‌دلیل شکیبایی و صبرش، شهره یافته و همین احساس موجب شده تا وی اولین کنسولگری افتخاری را در قونیه راه‌اندازی کند.

به‌گزارش روزنامهٔ زمان تودی، او در این‌باره گفت:

”فلسفهٔ مولانا، روح شکیبایی و دوستی، و احترام وی به‌مذهب و ملیت تمام اقوام، مرا تحت تأثیر قرار داده است. دولت ترکیه از من دربارهٔ علت انتخاب قونیه پرسید. باید بگویم اگرچه این شهر فرصت‌های اقتصادی زیادی به‌وجود می‌آورد، اما در عین حال، جنبهٔ معنوی بزرگی دارد.“

ترجمهٔ داستان‌های مثنوی مولوی در ارمنستان منتشر شد

این کتاب نوشتهٔ محمد محمدی اشتهاردی، داستان‌های مثنوی را به‌صورت نثر و با زبانی ساده بیان می‌کند، تا خوانندگان بتوانند با عرفان و شعرهای مولوی آشنا شوند. ترجمهٔ داستان‌های مثنوی توسط رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در ارمنستان منتشر شده است.

ایتالیایی‌ها برای مولانا فیلم می‌سازد

آلبرتو روندالی، فیلم‌ساز ایتالیایی قصد دارد با هدف پیوند دادن شرق و غرب، فیلمی درباره تفکرات مولانا جلال‌الدین، شاعر بزرگ ایرانی بسازد.

روندالی که فیلم سال ۲۰۰۱ میلادی او به نام «درویش»، فیلم افتتاحیه جشنواره فیلم آسکین در قونیه بود، بار دیگر تصمیم دارد با سفر به این شهر، فیلمی در رابطه با مولانا جلال‌الدین، شاعر پارسی‌گوی ایرانی بسازد.

به گزارش روزنامه «زمان تودی»، این فیلم‌ساز ایتالیایی درباره کشورهای که در جنگ با یکدیگر هستند، گفت:

«آنها تفکر و نگاه مولانا را نمی‌فهمند. غرب و شرق همچنان در حال فاصله گرفتن از یکدیگر هستند و من قصد دارم با ساخت فیلمی درباره مولانا، به درک بهتر غرب و شرق از یکدیگر کمک کنم».

وی همچنین افزود:

«به محض آن‌که تهیه‌کننده‌ای را برای این فیلم پیدا کنم، ساخت آن را شروع خواهم کرد و در این میان با همکارانم از ترکیه و دیگر کشورها نیز همکاری می‌کنم».

روندالی که اعتراف کرده تحت تأثیر فضای حس‌آمیز قونیه قرار گرفته، اظهار کرد: «نوع تفکر مولانا، انقلابی و ریشه‌ای است. پیامی که او انتقال می‌دهد، بسیار مهم است».

مولانا در فرانسه در گزارش بهمن نامور مطلق (دبیر فرهنگستان هنر)

بهمن نامور مطلق - دبیر فرهنگستان هنر - با اشاره به تاریخچه سیر حضور مولانا از ایران به کشورهای دیگر، گفت:

«مولانا در ابتدا بر آسیای صغیر و به‌ویژه شاعران ترک‌زبان تأثیر می‌گذارد. نشانه‌های حضور مولانا در آسیای صغیر را در بنیان‌گذار شعر ترک می‌بینیم. او از بسیاری از نمادها و حکایت‌های مولانا در شعر خود استفاده کرده است. مولانا با جابه‌جایی خود، فرهنگ ایرانی را جابه‌جا می‌کند».

استاد دانشگاه شهید بهشتی در ادامه به بررسی ورود اندیشه و آثار مولانا در اروپا پرداخت و گفت:

”در اروپا آلمانی‌زبان‌ها خیلی سریع با مولانا ارتباط برقرار می‌کنند، که مهم‌ترین آن‌ها «روکرت» است. او با الهام از غزلیات مولانا گونه‌ای جدید در ادبیات آلمان تأسیس می‌کند و آن را غزل نام می‌گذارد. در حوزه فرانسه‌زبان نیز ارتباط‌های بسیار نزدیکی با مولانا به وجود می‌آید. لافونتن - بزرگ‌ترین حکایت‌پرداز فرانسه - می‌گوید که حکایت‌پردازی خود را از هندی‌ها گرفته است؛ چون ایرانی‌ها را در دنیا به نام هندی و عرب می‌شناختند. در واقع او تحت تأثیر مولانا بوده است.“

وی افزود:

”بزرگ‌ترین نویسنده فرانسه‌زبانی که تحت تأثیر مولانا بود، موریس بارس است (اواخر قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم). البته تأثیر سعدی را نیز در او می‌بینیم (کتاب برگ‌های پاییزی). موریس بارس به خاطر علاقه شدید به مولانا و نیز مراسم سمع فرقه مولویه، که در فرانسه به نام درویش‌های گردان معروف بودند، به قونیه سفر می‌کند. او که یک نویسنده و درعین حال سیاستمدار بود، می‌خواست از اندیشه‌های مولویه در مسیحیت نیز استفاده کند. بارس درباره مولانا می‌گوید، مولانا در مثنوی عطر و نور و موسیقی را باهم درآمیخته است.

نامور مطلق تصریح کرد:

”گذار از ادبیات و فرهنگ یونانی به ایرانی و هندی از قرن نوزدهم میلادی و با مکتب رمانتیسم آغاز می‌شود. رمانتیسم ویکتور هوگو بسیار تحت تأثیر ادبیات هندی و ایرانی بوده است. امروز بزرگ‌ترین نویسنده زبان فرانسه، لوکلزیو می‌گوید که من رابطه شخصی با مولانا برقرار کرده‌ام. شاید بتوان گفت که از نویسندگان بزرگ نیستند که تحت تأثیر مولانا نباشند. در اوایل قرن بیستم و به‌ویژه بین دو جنگ جهانی اول و دوم، خیام بعد از انجیل بیشترین خواننده را در اروپا داشته و اکنون باید گفت که هیچ نویسنده‌ای به اندازه مولانا در غرب خواننده نمی‌شود.“

مترجم حکایت‌های مولانا به زبان فرانسه اضافه کرد:

”تمام آثار مولانا به فرانسه ترجمه شده‌اند. خانم میروویچ تمام زندگی خود را برای ترجمه آثار مولانا صرف کرد. آن‌ها همه چیز را از خود مولانا دارند و حتی گاهی خود را صاحب تفسیر نیز می‌دانند. مولانا در فرهنگ غربی نفوذ کرده است.“

وی در پایان درباره خوانش‌های متعدّد و گاه متّضاد از اندیشه‌های مولانا در غرب گفت:

”ما گاهی تضادّ و تضارب را در نقد داریم که قابل قبول و پذیرش نیست؛ اما خوانش‌های متعدّد هیچ‌اشکالی ندارد. در واقع باید گفت که ما با تفاوت‌ها مشکلی نداریم؛ ولی تضادّها قابل تأمل‌اند. باید گفت ما یک رسالت تاریخی داریم. مولانا و حافظ و خیّام و... در غرب تاریخ مصرف دارند. ما باید مولانای واقعی را به جهان بشناسانیم؛ چون او را بهتر می‌فهمیم. ما باید با تک‌لایه‌ای کردن اندیشه‌های مولانا در غرب مقابله کنیم.“

مولانا در کشورهای انگلیسی زبان در گزارش امیرعلی نجومیان (استاد ادبیات انگلیسی دانشگاه شهید بهشتی)

امیرعلی نجومیان - استاد ادبیات انگلیسی دانشگاه شهید بهشتی - در بررسی حضور مولانا در کشورهای انگلیسی‌زبان و به‌ویژه آمریکا گفت:

”مولانا در اواخر ۱۹۷۰ میلادی در آمریکا و با ترجمه کولمن بارکس شناخته شد. قبل از آن، ترجمه‌های بسیاری از مولانا به انگلیسی داشتیم؛ از جمله آربری و نیکلسون. کولمن بارکس مولانا را وارد فرهنگ عامه کرد. او مترجم خوبی نیست و هرگز زبان فارسی نمی‌داند. او ترجمه‌های آربری را به دست می‌گیرد و حسن خود را دوباره ترجمه می‌کند. به‌هیچ وجه نگران ساختار شعر فارسی نیست و از شیوه شعر آزاد استفاده می‌کند. مولانا بسیار شبیه والت ویتمن است و بارکس کاری می‌کند که انسان با خواندن مولانا گویی ویتمن می‌خواند. در دو سه دهه اخیر، توجه به مولانا، مرهون بارکس است.“

نجومیان در ادامه به چگونگی رایۀ اندیشه و آثار مولانا در آمریکا اشاره کرد و به تشریح نگاه آمریکایی به مولانا در آمریکا پرداخت و گفت:

”در آمریکا ما شاهد کارهای تبلیغاتی درباره مولانا هستیم. در قطعات موسیقی ساخته شده بر روی شعر مولانا، با کلماتی چون مست و سرمست (به معنای زمینی آن)، آتش، قلب لرزان، توهم، سرگیجه، آرزوی جسمانی، سرخوشی و خلسه، دیوانگی و جنون و... مواجهیم. شما سرگیجه و مستی را در این آثار می‌بینید. البتۀ در مولانا ایماژهای مستی را داریم؛ ولی در ترجمه به انگلیسی، درصد مفهوم استعاری آن کم شده است؛ در حالی که در متن فارسی چنین نیست. مولانا در غرب به مرشدی برای ایجاد حسّی که بیشتر در کلوب‌های شبانه می‌بینیم، تبدیل شده است! مولانا در غرب به سمت یک نیو ایچ رفته است. این شیوه و نگاه به زندگی از دهه ۶۰ و با هیپی‌گری آغاز شده بود، که ملغمه‌ای بین روان‌شناسی و مذهب بود. مدیتیشن، یوگا، انرژی‌درمانی، یک سلامت کلی‌نگر و... در رفتار و اندیشه‌های آن‌ها وجود دارد. نیو ایچ تعبیر غرب از معنویت شرق است.“

نجومیان افزود:

”در اوایل قرن بیستم بحث فرهنگ صنعتی در غرب به وجود آمد که ریشه آن در مکتب فرانکفورت بود. در مکتب فرانکفورت، خود فرهنگ هم عنصری تجاری است. در آمریکا بحثی به نام صنعت مولوی مطرح شده است. در فرهنگ صنعتی شده، فرهنگ به موضوعی قابل فهم و عوام‌پسند تبدیل می‌شود.“

این پژوهشگر و مترجم در پایان گفت:

”من در صحبت‌های خود به جنبه‌های تظاهر پاپ و هنر پاپ از مولانا سخن گفتم و البتۀ نباید یک‌طرفه به موضوع نگریست. در غرب کارهای اساسی و مهم نیز درباره مولانا انجام شده‌اند. تمام آثار مولانا به انگلیسی ترجمه شده‌اند. با یک جست‌وجوی ساده در سایت آمازون، در حدود ۳۰۰-۲۰۰ جلد کتاب درباره مولانا به زبان انگلیسی می‌توان مشاهده کرد.“